

Нека остане записано, че сега сме младо семейство без деца. Нека останат записани и адресите на даваните под наем стаи и това, че свивахме първите си любовни гнезда под чужди покриви, в странични стаи, задръстени с овехтяла, непотребна покъщнина. Това е бивша, вече изоставена сценография на нечий съсипан живот, която вони на неуспех и нищета. Това са гардероби от имитация на орехово дърво, чиято вътрешност смърди на нафталин и бял прах против паразити. В тяхната акустика като обесени духове призрачно се клатят и блъскат една в друга закачалки. На дъното на чекмеджетата са залепнали стари, полуизбледнели вестници, в ъглите – търкулнали се таблетки, изоставени дрипи, калъп за обувки. Повече от всичко мразим огромната кухненска маса с набъбнал фурнир, тропната по средата на стаята така, че да я заобикаляме постоянно като домашно божество. Не можем нищо да направим, за да се отървем от нея. Не ни позволяват да я изнесем някъде навън, в антрето или на тавана. През нощта това кръгло чудовище се превръща, под кóсата светлина, която прониква през прозореца, в гигантско преспапие за писма, в набраздена повърхност на фурнирно езеро. В тези стаи почти не дишаме, в тях не се движим другояче, освен на пръсти, в непрестанно вслушване в тропаци се врати, в нечия астматична кашлица, в сгромолясането на водата в клозета, в скърцането на разсъхналия се паркет... Притаени, вадим заключения от всички тези шумове: разпознаваме цялата гама от настроения на нашите наемодатели – от съскавия им следобеден сън и благословената тишина, когато не са си у дома, до караниците и гръмогласните пиански семейни тържества, когато гостите им залитат в коридора пред нашата стая, за да напипат ключа за лампата на банята. Понякога нахълтват и в нашата стая, ко-

ято, за да не помислят хазяите ни, че им нямаме доверие, никога не заключаваме, макар че забелязваме някой да краде последния Лолин парфюм.

- Държали сте млади? – провиква се гръмогласно някакъв пиян гост към хазяина ни, връщайки се в кухнята. – Не знаех, че държите млади, та преди малко влязох при тях!

Това "държали сте млади?" е изговорено, сякаш се чуди, че някой в центъра на града ДЪРЖИ кокошки или теле за клане. Значи сега ние сме две млади животни. Често слушаме една своеобразна драма; това е изиграна препирня между хазяина и хазяйката, очевидно предназначена за нас. Какво стрували парите, които получавали от нас за наем? Нищо! Мизерия! Подхвърлят ни, че прекалено сме се застоювали в стаята, докато другите наемодатели имали много повече късмет със своите млади, които само преспивали и още рано сутринта заминават на работа...

– Не ти ли се струва, че е бремна? – пита хазяинът.

– Само това ни оставаше! – отговаря тя. – Тука няма да търпим никакви дечурлига!

Дават примери, в които се появяват неблагоприятни млади семейства, които, след като им се роди дете, не желаят да напуснат квартирата, та собствениците трябвало да викат дори милиция да ги изхвърли или си разрешавали целия случай с брадвата. Те избират последното средство и се наговарят как да го използват. Хазяинът напомня, че има пищов. Възбудени от всички комбинации, които им напират в главите, подгрети от пиене и скука, започват да се обвиняват един друг за грешката, че са ни взели на квартира. И въпреки книгите на масата (Стендал, Чехов, Кафка, Фицджералд, Уулф. Хемингуей, Екзюпери, Селинджър...), които постоянно ни напомнят, че някъде съществува и друг свят, към който може би принадлежим, и въпреки цветните пла-

кати на Ер Франс, които крадешком отлепвахме посред нощ от стобори и колони за обяви и лепяхме по стените, за да закрием оформилите се с леонардовско въображение петна от влага и плесен (на тези афиши греят златните кубета на Свети Василий Блажени, индийски храмове се оглеждат във вода; тече блестящата автомобилна река по "Шанз-Елизе"); всъщност наивен опит чрез стената да офейкаме от ежедневната мизерия, в която несправедливо сме попаднали, значи въпреки тази бедняшка инсценировка, която плюс няколко конски кестена с чудно лъскава обвивка и букет топчидерски червени листа в празен буркан от конфитюр, трябва да преобрази бърлогата за наематели в романтично гнездо на двама, които познават шифрите на тайната романтична красота – а всичко това е многомесечен труд на малката Лола, която, въпреки доста издутия си вече корем, пожертвователно балансира върху два стола, поставени един върху друг, за да спусне от средата на тавана калдеровска скулптура от оцветени картончета върху конструкция от спици на стар чадър; въпреки всичко това, ние двамата сме натикани в ужасното еднообразие на онази детска приказка за Хензел и Гретел под унизителната власт на старата вещица. Все повече се убеждаваме, че разумът, чувствителността, склонността към четене на книги, добротата... не струват нищо и нямат никакъв смисъл; сякаш градът ни е завладян от някакво гуляйджийско варварско племе, много по-силно и жизнеспособно от нас, които сме размекнали волята си с преголеми дози филми, картини и букви – декаденти още от млади, паднахме под тяхното робство, от което няма избавление. За кой ли път обсъждаме идването на нашето бебе на този свят: трябва ли да му позволим, да дойде тук, на тази планета, в тази страна, в този град, в който не притежаваме

нищо, дори и най-бедното стайче, за което да кажем, че е наше!

Забелязал съм, че никой не мрази така искрено децата, както белградските наемодатели и че сигурно нито един вестник по света не отпечатва толкова обяви против децата, както нашите. Трудно е, именно, да се намери и най-малката обява, в която да се предлага място, бекярска стаичка или апартамент, без да завършва с думите: "*нямаме предвид деца*", "*деца изключено*", "*дава се само на брачна двойка без деца*", "*никакви малки деца*", "*деца нежелателни*"... Откъде толкова неприкрита искрена нетърпимост към децата? Може би заради мебелите? Предполага се, че ще издраскат покъщнината, ще нашарят стените... Заради тишината ли? Малките деца често плачат! Ако бях бъдещо бебе, казвам на Лола, и ако можех да реша къде да се родя, Белград щеше да бъде последното място на света, където щях да пожелая да ме пусне щъркелът! Този град е пълен с изнудвачи, на които никой нищо не може да направи, но които дори и не прикриват омразата си към децата. Тъй като вършат това открито вече десетилетия наред, всички вече са свикнали с техните обяви; никой не открива нищо чудно в тях и ги смята за напълно естествени. Сигурен съм, че в Дания например, тези чудовища, печелещи от чуждото нещастие и беда, поставяйки при това и такива противоестествени закони, отдавна вече щяха да са в лудницата, където им е мястото. Тук изглежда съм луд само аз, защото само на мен ми е чудно това!

- Хайде да се махнем оттук, моля те! Боя се... – хлипа Лола в ръкава ми, но аз съм парализиран; не мога да ѝ помогна. Как и къде да отидем, след като сме предплатили на хазяите за половин година и сега сме почти без динар? Те пък разиграват своите скандали само и само да напуснем

преди срока. В този случай не трябва да ни връщат пари. Трябва да запазим нерви. При това, навън вали едър мокър сняг, който, щом падне, се превръща в пихтиеста ледена каша със сивожълт цвят. На двойния прозорец липсва външното стъкло. Слагаме вместо него картон, който бързо се навлажнява, огъва се и пада. Деня прекарваме главно в креватата, завити до брадичката с юрган, от който пада вълна. Печката палим със стари вестници и щайги от южни плодове, които събираме по пазарите. Купихме половин тон въглища и за две седмици си възвърнахме сигурността. Когато свърши, предложих на Лола да се разделим временно. Тя може да се върне у дома си, когато пожелае. Достатъчно е само да позвъни на вратата. Аз все някак си ще се оправя. Навикнал съм на движение в живота, умея да "гостувам" у приятели, мога пак да се върна в студентското общежитие да квартирувам нелегално. Докато бях сам, никога не ми е пречело, че съм бекярин. Мога да живея с един куфар, в който има няколко книги, четка за зъби, пуловер и риза. Мога дори и без всичко това! Мога да живея с ръце в джобовете. Но нашето бебе трябва да се роди и ние сме отговорни за него. Тук свършва гордостта ни. Ще се предадем на противника заради неговото бъдеще. Но само за кратко. Само временно, докато не измислим нещо по-умно, докато нещата не се оправят. Не мога повече да гледам как Лола се мъчи. Признавам, победен съм. Предавам се!

Действително, тази зима достигнах самото дъно на поражението. По-дълбоко не можеше да се падне.

Не познавах добре Лола; вместо да заплаче заради скорошната раздяла, която очаквах и бях готов да бърша сълзите ѝ с целувки, тя пребледня от гняв.

– Ти можеш да отидеш, където си искаш! – каза ми тя.
– Аз оставам! Те само това и чакат – да се върна и да приз-

ная, че са били прави! Само това! Че цял живот са били прави! Ама няма да ме гледат в този филм!

Стана от леглото и, загърната с одеяло като Жана д'Арк, се изправи високо над мене в полумрака на стаята, а очите ѝ святкаха с див блясък, след това с трясък отвори вратата, изтича в коридора, нахълта като фурия в кухнята, където хазяинът и хазяйката в момента разиграваха своята драма за младите, и кресна така силно, че двамата клетници просто се вкамениха от страх.

– Стиииииииигааааа! – извика тя. – Вече с дни слуша вашите дрънканици и само се питам, кога най-сетне ще престанете! Оставам тук до пролетта, а преди да си изляза, ще заколя със зъби някого от вас двамата, докато спите, и ще ви запаля къщата! Да знаете!

- Тя е... тя е... луда! – измънка хазяинът, повярвал в заплахата ѝ.

Оттогава ни оставиха на мира.